

מינהל חברה ונוער
מרכז הדרכה ארצי להנחלת זכרון השואה

יום הזיכרון הבינלאומי לשואה, ינואר 2023

מערך מלווה למצגת בנושא הכחשת שואה

קהל יעד: תלמידי חטיבה עליונה

משך: 90 דקות

מטרות

1. התלמידים יכירו את המושג "הכחשת שואה".
2. התלמידים יעמדו על הקשר שבין הכחשת שואה לאנטישמיות מודרנית.
3. התלמידים ייחשפו לדרכי מאבק שונות בתופעת הכחשת השואה.
4. התלמידים יגבשו עמדה אישית בקשר ליכולת הפעולה שלהם נגד הכחשת השואה.

שקף 1: פתיחה

מהי הכחשת שואה?

המנחה ירכז את התשובות לכדי הגדרה למושג הכחשת שואה.

במציאות היום, אנו אמורים לשאול את עצמנו איך אנו מתייחסים לתופעות של הכחשת השואה ומה יש בכוחנו לעשות כדי למנוע או למזער את התופעה. יעקב וירניק, ניצול המרד בטרבלינקה, אמר: **"אני רועד לעצם המחשבה שאיש לא ידע ועוד יותר אני פוחד שאיש לא יאמין..."** מה נעשה כשלא יהיו עדים מכלי ראשון

לספר?

שקף 2: כתבה מ-YNET: החלטה נגד הכחשת שואה

מנחה: בינואר 2022, קיבל האו"ם החלטה נגד הכחשת שואה. מה עולה לכם בראש כשאתם רואים את הכתבה? (אפשר לחשוב, לא חייבים לענות במליאה).

* אפשר להציג את הכתבה או להשתמש רק בכותרת שמוצגת בשקף.

מינהל חברה ונוער
מרכז הדרכה ארצי להנחלת זכרון השואה

שקף 3: בחודש דצמבר 2022, קיימו נשיא ארצות הברית ג'ו ביידן ורעייתו אירוע בבית הלבן לרגל הדלקת נר שני של חנוכה. באירוע זה, הצהיר הנשיא כי "אין מקום לאנטישמיות בארצות הברית".

לדעתכם, מדוע יש צורך בהחלטה ובהצהרה מסוג זה בשנת 2022? (סבב תשובות קצר ודיון בנושא)

שקף 4: הכחשת שואה - התייחסות לשני סוגים של הכחשת השואה:

הכחשת שואה גלויה הווה אומר 'לא היו דברים מעולם' – מכחישי שואה גלויה טוענים שלא היו מחנות, לא היו בורות ירי, לא היו גטאות וכו', (מפורט בשקף)

הכחשת שואה סמויה קיימת כל הזמן מתחת לפני השטח.

אפשר לקיים שיח בשאלות באיזה סוג הכחשה קשה יותר להילחם ואיזה סוג הכחשה מסוכן יותר.

שקף 5: הסיפור של החוקרת האמריקאית דברה ליפשטאד יכול להמחיש לנו את המחויבות שיש לכל אחד ואחת מאיתנו למאבק בהכחשת השואה.

דברה ליפשטאד נקראה לערוך מחקר על התופעה של הכחשת השואה ושל מכחישי שואה. עם פרסום המחקר, הגיש אחד האנשים שאותם הגדירה כמכחישי שואה תביעה משפטית נגדה. דברה ליפשטאד העלתה סוגיה מעניינת: למה מכחיש שואה אינו מוכן שיגדירו אותו ככזה? מדוע הוא לא מתהדר בתואר מפוקפק זה?

במשפטה, נדרשה דברה להוכיח כי דויד ארווינג אכן מכחיש שואה. היא יצאה למאבק משפטי כדי להוכיח שלא הוציאה דיבה ולא דיברה רעה על אדם אלא דברה נכונים.

באיזה קו משפטי בחרה דברה ליפשטאד להשיב לארווינג ומה גרם לה לבחור בקו זה? בחירתה נבעה מכך שהבינה שאם ארווינג יזכה במשפט, תהיה בכך הוכחה לכל מכחיש השואה שאכן לא הייתה שואה.

דברה יצאה למתקפה על האמת ההיסטורית של השואה.

לצפות מתחילת הסרטון עד דקה 28:

מינהל חברה ונוער
מרכז הדרכה ארצי להנחלת זכרון השואה

המנחה ידגיש את דבריה של החוקרת דברה ליפשטאד: "באתי לדבר היום על – שקרים, תביעות וצחוק. כששמעתי לראשונה את המושג "הכחשת שואה", צחקתי... להכחיש את השואה? השואה, שזכתה לכבוד מפוקפק להיות רצח העם הכי מתוקשר בעולם? מי מסוגל להאמין שלא התרחשה? תחשבו על זה... אם המכחישים צודקים מי אמור להיות טועה?"

שקף 6:

צפייה מונחית: המנחה יציג שלוש עדויות, של שלושה אנשים השונים זה מזה מכל הבחינות (דת, מוצא, סטטוס לפי האידאולוגיה הנאצית, לאום וכדומה), ויבקש מהמשתתפים לחשוב בעת הצגת העדויות **מה משותף לשלוש העדויות**.

הסיפורים מובאים בשקפים 7-9.

שקף 7

קאז'ימיז' סאקוביץ', עיתונאי פולני שהתגורר ליד פונאר, כתב יומן שלם שמתעד את טבח יהודי וילנה והסביבה בפונאר.

שקף 8

דינה בייטלר, שורדת שואה, הייתה בת שבע כשנשלחה עם הוריה לאתר הרצח בפונאר. אתר רצח שבו נורו לתוך בורות ענק כ-100,000 איש, מתוכם כ-70,000 יהודים – גברים, נשים וילדים.

שקף 9

פליקס לנדאו היה חבר האיינזצקומנדו במלחמת העולם השנייה וקצין אס אס אוסטרי בדרגת אופטשארפיהרר ונודע כדמות מרכזית ברצח יהודי גליציה בפולין. תפקידו של לנדאו היה לירות ביהודים לבור הירויים. הוא אמר: "**מוזר! אני לגמרי אדיש, אין רחמים, כלום. ככה זה ואחר כך הכול יעבור!**" בניגוד לראייתו את רצח היהודים כאירוע שגרתי שלא עורר בו שום תחושות, הוא הביע בתחושות חזקות את חששו שחברתו תעזוב אותו: "**אם טרודי תעזבני אאבד אמון בבני אדם... זה הרוע בהתגלמותו...**"

מינהל חברה ונוער
מרכז הדרכה ארצי להנחלת זכרון השואה

שקף 10: מה משותף לשלוש העדויות?

שלושתן מעידות שרצח היהודים התרחש, איש מעדים אלו אינו מכחיש זאת. נוסף לשלוש עדויות אלו, אנחנו יודעים שהנאצים צילמו ותיעדו חלק מהאירועים. אולי כדי להתגאות במעשיהם בבוא הזמן או לצורכי תעמולה. גם כשהועמדו נאצים לדין אחרי המלחמה, הם לא הכחישו במשפטם את מעשיהם.

שקף 11

המנחה ישאל: אם המכחישים צודקים, אז מי טועה? (המנחה יציג את חלקה העליון של השקופית ולא יציג את המלבן התחתון המתחיל במילים "כדי להאשים").

מי יכול להמציא סיפור כזה?	הקורבנות? הניצולים? אלה שסיפרו לנו את הזוועות הנוראיות שחוו?
מי יכול להמציא זוועות כאלה?	העומדים מן הצד? אותם אנשים שחיו בעיירות, בכפרים, ובערים וראו כשכינסו את שכניהם היהודים והצעידו אותם בחוצות העיר, ירו בהם והשאירו אותם בתעלות? או הפולנים שגרו בעיירות ובכפרים סמוך למחנות המוות וצפו מידי יום ביומו ברכבות הנכנסות מלאות באנשים ויוצאות ריקות?
מה האינטרס של מישהו להמציא זוועות כאלה?	הפושעים? הרוצחים? אלה שאמרו: עשינו זאת, עשיתי זאת? אלו שחיים היום אולי יוסיפו: לא הייתה לי ברירה, הכריחו אותי, אך עדיין יאמרו: עשיתי זאת! תחשבו על זה, מסוף מלחמת העולם השנייה לא היה פושע מלחמה בן לאום כלשהו שאמר זה לא קרה.

מינהל חברה ונוער
מרכז הדרכה ארצי להנחלת זכרון השואה

כדי להאשים את אלה ששומרים על האמת ההיסטורית בהפצת שקרים, צריך ליצור נגדם הסתה.
הסתה אנטישמית מסתתרת תחת מסווה של רציונליזציה, של מחקרים היסטוריים, של ניסיון לערער את האמינות של האמת ההיסטורית.

שקף 12: עבודה בקבוצות

חפשו ברשתות החברתיות (אינסטגרם, טוויטר, טיקטוק, פייסבוק):

1. פוסט אשר יש בו הכחשת שואה
2. פוסט אשר יש בו עמדה אנטישמית בת ימינו
3. האם לדעתכם יש קשר בין הכחשת השואה לגילויי אנטישמיות בימינו?
4. העלו רעיונות מה תוכלו לעשות כשתראו פוסט מעין זה.
5. לדעתכם, האם בני נוער צריכים לחפש ברשת תכנים כאלה? נמקו.

שקף 13: דיון במליאה – נציג מכל קבוצה ישתף במה שנעשה בקבוצה.

שקף 14: העבודה שלכם בקבוצה התבססה על האינטרנט. בנגיעה קלה אפשר להגיע להרבה דברים, להכיר אנשים ולהפיץ דעות, עמדות, תמונות וכדומה. הטכנולוגיה של שנת 1930 הייתה שונה מאוד מהטכנולוגיה של היום. גבלס, שר התעמולה הנאצי בתקופת היטלר, הצליח להפיץ את האידאולוגיה הנאצית בלי האמצעים שיש לנו כיום. דמיינו מה היה קורה אם גבלס היה חי בעידן שבו טכנולוגיה מפותחת.

(אפשר לתת לכמה תלמידים לענות.)

סאשה ברוך כהן, קומיקאי יהודי בריטי הידוע בסרטיו הסאטיריים, קיבל פרס מהליגה נגד השמצה על פעילותו בתחום. בנאום קבלת הפרס, הוא דיבר נגד צוקרברג, מייסד פייסבוק ויהודי בעצמו. בואו נצפה בדבריו.

צפייה בסרטון (קישור בשקף)

מינהל חברה ונוער
מרכז הדרכה ארצי להנחלת זכרון השואה

שקף 15: חזרה לדבריה של פרופסור דברה ליפשטאד : מדקה 12:03 עד לסיום דבריה. דברה רואה בהכחשת השואה מתקפה על האמת ועל זיכרון השואה וניסיון לעבד את ההיסטוריה ולאפשר לדעות אנטישמיות וגזעניות להתחפש לשיח רציונלי. דברה ממחישה את המחויבות שיש לכל אחד ואחת מאיתנו במאבק בהכחשת השואה: **"הארץ איננה שטוחה, האקלים השתנה, והכי חשוב: האמת והעובדות ניתנות למתקפה. המלאכה שלפנינו, המשימה שלפנינו, האתגר שלפנינו – הם כבירים. לא נותר זמן רב להילחם, עלינו לפעול עתה. אחר כך יהיה מאוחר מידי!!"**

בהרצאה של דברה, טמון מסר חשוב בהקשר לסוגיית האמת. היום האמת והעובדות ניתנות תחת מתקפה. המדיה חברתית, על כל יתרונותיה, אפשרה גם להשטיח את ההבדל שבין עובדות לשקרים. היום אין מצעדי לפידים של ניאו נאצים או של הקו קלוקס קלאן וארגונים מעין אלו נחשבים לימין קיצוני, אך הרעיונות של ארגונים אלו לא נעלמו, רק הסתתרו תחת שמות חדשים. הקיצוניות של הכחשת השואה שדברה מצאה מסתתרת תחת חזות של שיח רציונלי היא דוגמה לכך. אנו חיים בעידן שבו האמת נמצאת במגננה. מה נוכל לעשות?

שקף 16: כל עוד חיים בקרבנו שורדי שואה, עדים לשואה וכאלה שהשתתפו ברציחות בה, השואה אינה סיפור היסטורי רחוק ומרוחק. כשכבר שלא יחיו בקרבנו אלה שהיו שם והיו עדים למתרחש, דרכם של מכחישי השואה עלולה להיות פשוטה יותר. אנחנו חייבים להכיר את העובדות ואת האמת ההיסטורית כי אנחנו העדים לדורות הבאים. אם לא נדבק באמת ההיסטורית ואם לא נזכור אותה לפרטיה, יהיה קל יותר לערער אותה. עלינו לייחד את השואה גם כדי שנזכור שאסור להתעלם מעוולות ומאירועים של רצח עמים אחרים ושעלינו לפעול למתן עזרה ומענה ולעיצוב זיכרון של אחרים ובכך נעצים את ייחודה של השואה ונקבע את זיכרונה.

שקף 17: שאלה : מה אנחנו יכולים לעשות?

שקף 18: נלחמים בבי די אס.

דוגמות לפוסטים שהורדו מהרשת

לסיכום: סבב בין התלמידים – מה אתם מאמצים לחייכם מהשיעור?

מינהל חברה ונוער
מרכז הדרכה ארצי להנחלת זכרון השואה

המלצה לחלוקת זמנים

שקפים 1-5 : 20 דקות

שקפים 6-11 : 15 דקות

שקפים 12-13 : 35 דקות

שקפים 14-16 : 10 דקות

שקפים 17-18 : 15 דקות

משקף 19 – הרחבות למורה לפי צרכיו ולפי רצונו

